

3 maart 2023

11^e flitspeiling *Oekraïne* – *1/2 maart 2023*

In opdracht van de NCTV

Introductie

Aanleiding

De Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) heeft I&O Research gevraagd om een elfde flitspeiling uit te voeren naar het beeld dat Nederlanders hebben van de situatie in Oekraïne, hoeveel zorgen ze zich maken, de steun voor sancties, en hoe ze de informatie omtrent de Oekraïense situatie inschatten. I&O Research voerde hiervoor een peiling uit die liep van woensdag 1 maart 2023 9:00 uur tot donderdag 2 maart 2023 9:00 uur. De eerste flitspeiling is uitgevoerd op 24 februari 2022.

Uitvoering onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd onder 1.093 Nederlanders van 18 jaar en ouder, die lid zijn van het I&O Research Panel. Dit is ruim voldoende om op basis van de resultaten betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de volwassen Nederlandse bevolking. Er zijn 2.700 personen benaderd voor dit onderzoek. De respons op dit onderzoek bedraagt 40 procent.

Op de data is een weging (op randtotalen) toegepast op de achtergrondkenmerken: leeftijd, geslacht, opleiding, migratieachtergrond, stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021 en regio (op basis van de Nielsen 4-indeling). De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee komen de verhoudingen in de steekproef op deze achtergrondkenmerken overeen met de werkelijke verhoudingen onder de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder.

- In de tekst worden alleen significante verschillen tussen de peilingen benoemd.
- In sommige gevallen tellen percentages niet op tot het totaal of tot meer dan 100 procent. Dit komt door afrondingsverschillen.
- Bij sommige vragen waren meerdere antwoorden mogelijk. Dit staat bij de uitkomsten vermeld.
- De meeste vragen zijn aan alle respondenten voorgelegd. Waar de percentagebasis anders is, is dit bij de figuur vermeld.
- In de rode kaders staan significante verschillen genoemd tussen de verschillende gebieden van Nederland: de drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag), het westen exclusief de drie grote steden (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht), het noorden (Groningen, Friesland en Drenthe), het oosten (Overijssel, Gelderland en Flevoland) en het zuiden (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg).
- Bij enkele vragen is de vraagstelling (licht) gewijzigd ten opzichte van de vorige peiling. In de meeste gevallen betreft dit een wijziging in bewoording (van “situatie in Oekraïne” naar “oorlog in Oekraïne”). Wanneer – als gevolg van de wijzigingen – een zuivere vergelijking van de resultaten met de voorgaande metingen niet meer mogelijk is, is dat bij de betreffende vraag vermeld door middel van een voetnoot. Voor een uitgebreide toelichting per voetnoot, zie sheet 20.

Algemene zorgen en zorgen over de oorlog in Oekraïne

Aan inwoners van Nederland stelden we als eerste de open vraag: 'Wanneer je denkt aan gebeurtenissen met een mogelijke invloed op de veiligheid in Nederland, waarover maak je je dan zorgen?'

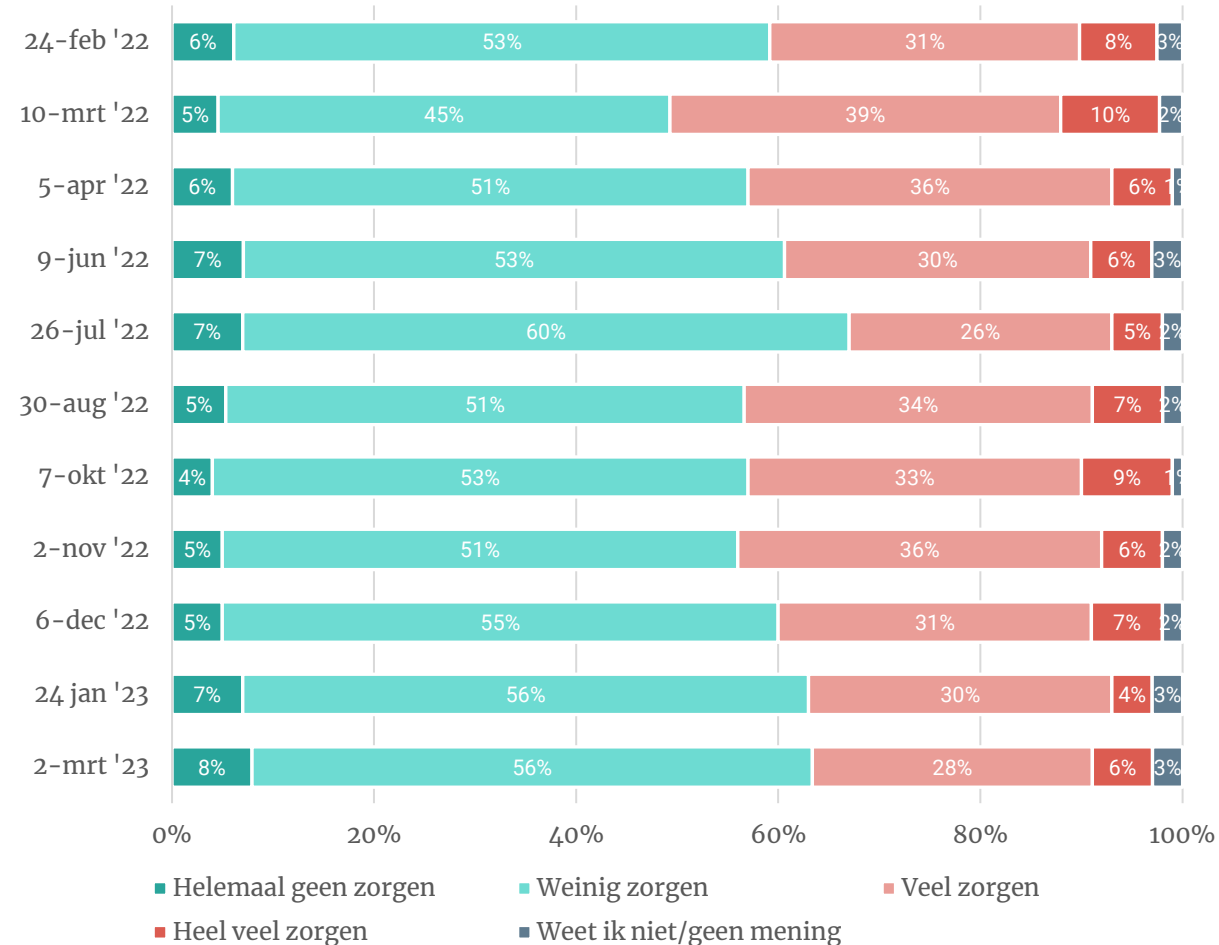
Uit de antwoorden op deze vraag komen verschillende zorgen naar voren. Een deel van de respondenten noemt de oorlog in Oekraïne en de mogelijke escalatie hiervan naar een grotere oorlog. Ook de gevolgen van de oorlog dichterbij huis baren mensen zorgen, zoals inflatie, aanslagen en duurdere prijzen voor gas en energie. Andere onderwerpen die Nederlanders noemen:

- cyberdreigingen en daadwerkelijke cyberaanvallen op o.a. infrastructuur;
- aanslagen/terrorisme;
- migratie/asielzoekers;
- verharding samenleving/gebrek aan tolerantie;
- milieu/klimaat;
- extremisme, de verdeeldheid, polarisatie en complottheorieën en –denkers.

Inmiddels is de oorlog in Oekraïne ruim een jaar bezig. Dat het conflict Nederlanders nog steeds zorgen baart, blijkt uit figuur 1. Ruim een op de drie (34%) maakt zich (heel) veel zorgen over de situatie in Oekraïne. Sinds november 2022 dalen de zorgen licht.

In de meting van 10 maart 2022, vlak na het uitbreken van de oorlog, lag het deel van de Nederlanders dat zich (heel) veel zorgen maakte het hoogst (49%).

Figuur 1. In welke mate maak je je momenteel zorgen over de mogelijke gevolgen voor jezelf en je naasten als gevolg van de oorlog in Oekraïne?
Basis: Alle Nederlanders n= 1.093

Mogelijke gevolgen van de oorlog in Oekraïne (1)

Nederlanders is een lijst met zeventien mogelijke gevolgen van de situatie in Oekraïne voorgelegd, met daarbij de vraag hoe waarschijnlijk ze deze gevolgen vinden. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat deze gevolgen (zeer) waarschijnlijk vindt, over de periode februari 2022 – maart 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 24 januari en 2 maart.

- Betekent dat minder Nederlanders een gevolg als (zeer) waarschijnlijk zijn gaan zien.
- Betekent dat meer Nederlanders een gevolg als (zeer) waarschijnlijk zijn gaan zien.

Tabel 1. Hoe waarschijnlijk vind je onderstaande gevolgen? Percentage (zeer) waarschijnlijk Basis: Alle Nederlanders n=1.093

	24 feb '22	10 mrt '22	5 apr '22	9 jun '22	26 jul '22	30 aug '22	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	Ontw. 24 jan – 2 mrt
Extra toestroom van vluchtelingen	83%	95%	95%	85%	88%	88%	88%	90%	84%	86%	85%	
Verder stijgende prijzen van levensmiddelen ¹		93%	92%	87%	88%	90%	91%	91%	86%	83%	83%	
Verder stijgende gas- en energieprijzen ⁴	94%	97%	94%	91%	92%	93%	91%	89%	85%	79%	77%	
Verder stijgende brandstofprijzen ²		96%	92%	91%	88%	89%	86%	87%	82%	78%	76%	
Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft ⁵					75%	84%	86%	82%	78%	74%	73%	
Toenemende maatschappelijke spanningen ⁵					74%	79%	79%	79%	72%	73%	73%	
Desinformatie en nepnieuws	76%	75%	73%	76%	76%	71%	71%	77%	71%	72%	72%	
Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer	83%	83%	75%	66%	68%	69%	76%	74%	66%	67%	60%	
Verder stijgend woningtekort ⁵					69%	73%	63%	70%	70%	65%	69%	
Cyberaanvallen ³		74%	70%	66%	61%	59%	64%	67%	66%	63%	67%	
Tekort aan gas	75%	69%	71%	64%	74%	75%	75%	72%	65%	60%	52%	
Tekort aan olie en olieproducten (bv. diesel) ⁶								76%	61%	56%	53%	
Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale) ⁷		47%	38%	34%	34%	47%	55%	51%	45%	44%	42%	
Tekort aan levensmiddelen	31%	45%	54%	46%	49%	53%	53%	52%	46%	42%	42%	
Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne ⁶								37%	31%	31%	30%	
Uitval van vitale processen	17%	21%	23%	33%	22%	25%	28%	25%	27%	24%	31%	
Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland ⁶								12%	13%	12%	12%	

Mogelijke gevolgen van de oorlog in Oekraïne (2)

Het algemene beeld van de tabel op de voorgaande pagina is dat de houding van Nederlanders niet veel is veranderd ten opzichte van de meting van januari 2023.

Een extra toestroom van vluchtelingen (85%) en verder stijgende prijzen (levensmiddelen (83%), gas en energie (77%) en brandstof (76%)) zijn volgens Nederlanders de meest waarschijnlijke gevolgen van de situatie in Oekraïne.

In vergelijking tot de meting van januari is het percentage Nederlanders dat het (zeer) waarschijnlijk acht dat er gevolgen komen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer verder afgenomen (van 67% naar 60%). Dit geldt ook voor het tekort aan gas (afname van 60% naar 52%).

Voor twee aspecten geldt dat een groter deel van de Nederlanders deze als waarschijnlijk is gaan zien, ten opzichte van de meting van oktober. Dit zijn cyberaanvallen (van 63% naar 67%) en uitval van vitale processen (van 24% naar 31%). Het percentage Nederlanders dat deze aspecten als (zeer) waarschijnlijke gevolgen ziet van de situatie in Oekraïne, wisselt over de periode.

Hoewel er niet voor alle gevolgen een verandering is te constateren ten opzichte van de vorige meting, zien we bij enkele gevolgen wel een verandering in de houding van Nederlanders vanaf november 2022. Er is een dalende lijn in het percentage Nederlanders dat een extra toestroom van vluchtelingen en de verder stijgende prijzen als (zeer) waarschijnlijk ziet (van 90% naar 85%). Een zelfde beeld geldt voor 'een toename van het aantal mensen dat in armoede leeft' (van 82% naar 73%), 'gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer' (van 74% naar 60%), 'tekort aan gas' (van 72% naar 52%) en 'tekort aan levensmiddelen' (van 52% naar 42%).

- De helft (53%) van de inwoners van het westen, exclusief de drie grote steden, acht een tekort aan levensmiddelen (zeer) waarschijnlijk. Dit percentage is significant hoger dan in het zuiden, daar vindt een derde (35%) dit (zeer) waarschijnlijk.
- Zeven op de tien (71%) inwoners van het oosten vinden cyberaanvallen (zeer) waarschijnlijk, significant vaker dan inwoners van het noorden (59%).

Ernst van de gevolgen van de oorlog in Oekraïne (1)

Nederlanders kregen dezelfde lijst met zeventien mogelijke gevolgen van de situatie in Oekraïne voorgelegd met de vraag hoe ernstig ze deze gevolgen vinden. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat deze gevolgen catastrofaal of zeer ernstig vindt, over de periode februari 2022 – maart 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 24 januari en 2 maart.

- Betekent dat minder Nederlanders een gevolg als catastrofaal dan wel zeer ernstig zijn gaan zien.
- Betekent dat meer Nederlanders een gevolg als catastrofaal dan wel zeer ernstig zijn gaan zien.

Tabel 2. Hoe ernstig vind je onderstaande gevolgen? Percentage catastrofaal/zeer ernstig Basis: Alle Nederlanders n=1.093

	24 feb '22	10 mrt '22	5 apr '22	9 juni '22	26 jul '22	30 aug '22	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	Ontw. 24 jan – 2 mrt
Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland ⁶								76%	73%	75%	75%	
Uitval van vitale processen	57%	65%	64%	57%	59%	61%	65%	66%	65%	64%	59%	
Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne ⁶								54%	49%	52%	51%	
Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale) ⁷		61%	54%	50%	46%	51%	55%	49%	46%	46%	44%	
Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft ⁵					41%	50%	50%	49%	46%	43%	40%	
Tekort aan levensmiddelen	34%	42%	39%	39%	43%	46%	48%	45%	43%	41%	37%	
Verder stijgende gas- en energieprijzen ⁴	46%	48%	42%	44%	48%	56%	55%	48%	46%	39%	35%	
Verder stijgende prijzen van levensmiddelen ¹		39%	39%	40%	43%	51%	48%	46%	43%	39%	38%	
Toenemende maatschappelijke spanningen ⁵					36%	46%	44%	44%	41%	36%	38%	
Cyberaanvallen ³		40%	38%	35%	33%	35%	36%	39%	41%	36%	38%	
Verder stijgend woningtekort ⁵					41%	49%	41%	40%	38%	35%	38%	
Extra toestroom van vluchtelingen	21%	23%	29%	30%	37%	41%	36%	37%	36%	33%	35%	
Tekort aan olie en olieproducten (bv. diesel) ⁶								37%	36%	32%	25%	
Tekort aan gas	47%	39%	39%	36%	41%	47%	43%	37%	38%	32%	27%	
Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer	26%	29%	26%	27%	25%	30%	33%	34%	29%	30%	26%	
Verder stijgende brandstofprijzen ²		39%	30%	41%	38%	43%	39%	37%	33%	29%	28%	
Desinformatie en nepnieuws	24%	26%	27%	26%	28%	29%	27%	31%	29%	28%	28%	

Ernst van de gevolgen van de oorlog in Oekraïne (2)

Driekwart van de Nederlanders (75%) ziet het gebruik van een kernwapen tegen Nederland als een zeer ernstig dan wel catastrofaal gevolg. Dit komt overeen met de vorige metingen.

Zes op de tien zien het uitvallen van vitale processen als zeer ernstig of catastrofaal (59%). Dit percentage is afgenomen ten opzichte van de meting in januari (64%). In vergelijking tot de meting van januari ziet ook een kleiner deel van de Nederlanders een tekort aan olieproducten als zeer ernstig dan wel catastrofaal (afgenomen van 32% naar 25%). Ook het aandeel dat een tekort aan gas als zeer ernstig of catastrofaal ziet, is significant gedaald (van 32% naar 27%) tussen de meting van januari en de huidige meting.

De helft van de inwoners noemt het gebruik van een kernwapen in Oekraïne (51%) zeer ernstig dan wel catastrofaal, wat sinds november een vrij stabiel beeld laat zien.

De dalende trend die vanaf eind augustus is te zien bij een aantal mogelijke gevolgen, zet zich in de huidige meting door. Dit geldt voor: de toename van het aantal mensen dat in armoede leeft (van 50% naar 40% zeer ernstig/catastrofaal); verder stijgende gas- en energieprijzen (van 56% naar 35%); verder stijgen van de prijzen van levensmiddelen (van 51% naar 38%), de toenemende maatschappelijke spanningen (46% naar 38%), tekort aan gas (van 47% naar 27%) en verder stijgende brandstofprijzen (van 43% naar 28%). Geen enkele van de voorgelegde gevolgen zijn meer inwoners als zeer ernstig dan wel catastrofaal gaan zien.

- Een derde van de inwoners van de drie grote steden (35%) noemt uitval van vitale processen catastrofaal. Dit is significant hoger dan het percentage inwoners van het oosten dat dit catastrofaal vindt (21%).
- Een groter deel van de inwoners van de drie grote steden beschouwt een tekort aan levensmiddelen als catastrofaal (14%) in vergelijking met inwoners van het zuiden (5%).
- Ruim een derde van de inwoners van het noorden (36%) vindt de stijgende gas- en energieprijzen zeer ernstig. Dit is significant hoger ten opzichte van het zuiden, waar een kwart (26%) dit vindt.
- Drie op de tien inwoners van het westen (31%) en noorden (30%) zien verder stijgende brandstofprijzen als zeer ernstig, significant vaker dan in de oostelijke provincies (18%).
- Een derde van de inwoners van de drie grote steden (33%) vindt de gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer zeer ernstig. Dit is significant hoger dan het percentage inwoners van het oosten (20%) en zuiden (19%) die dit een zeer ernstig gevolg vinden.
- Vier op de tien inwoners van het westen (42%) vinden het zeer ernstig dat het aantal mensen dat in armoede leeft, kan toenemen. Dit is een significant hoger percentage dan het percentage inwoners van het oosten met dezelfde mening (27%).

Financiële problemen

Net als tijdens de meting van 24 januari geven zes op de tien inwoners (59%) aan dat de stijgende prijzen niet voor persoonlijke financiële problemen zorgen. Dit is gelijk aan de meting van 26 juli (59%), maar hoger dan in de periode augustus-december 2022 (50-53%).

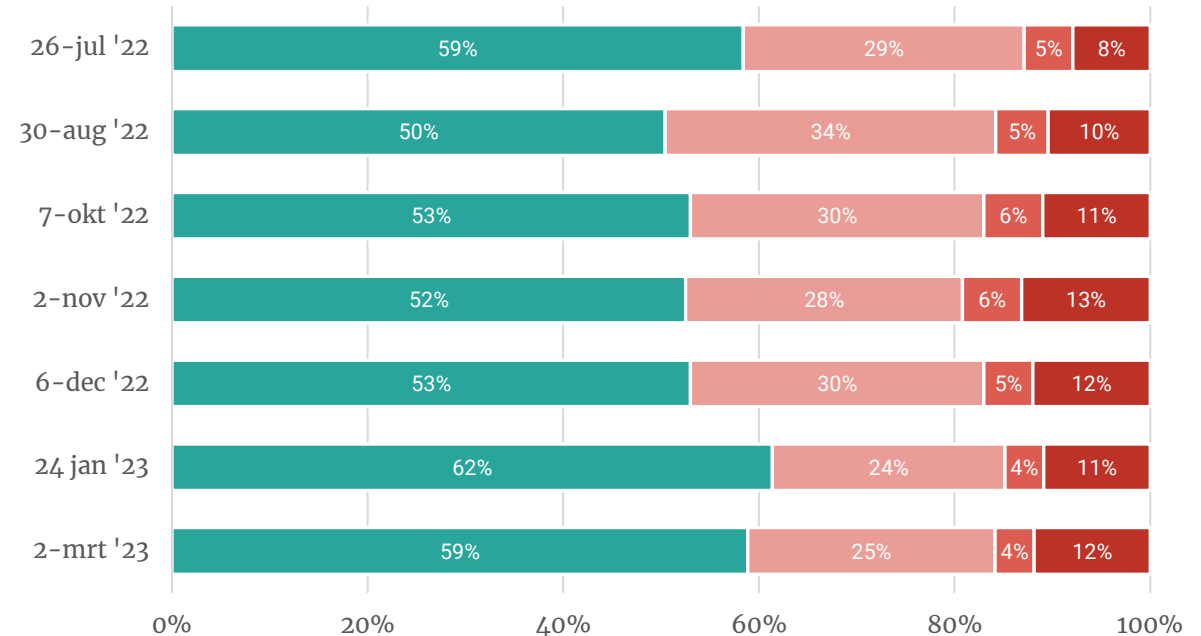
Een kwart van de Nederlanders verwacht dat ze over enkele maanden moeilijk rond kunnen komen (25%). Dit is voor de tweede meting op rij stabiel. Vier procent verwacht over enkele weken moeilijk rond te kunnen komen en twaalf procent kan momenteel al moeilijk rond komen. Deze percentages zijn sinds eind augustus (respectievelijk 5% en 10%) stabiel gebleven.

Voor bijna twee derde van de inwoners van het oosten (64%) zorgen de stijgende prijzen niet voor financiële problemen. In het westen ligt dit met 46 procent beduidend lager.

Flitspeiling Oekraïne – 1/2 maart 2023

Figuur 2. De oorlog in Oekraïne heeft de stijgende prijzen in Nederland verergerd, Dit kan leiden tot financiële problemen bij Nederlanders. Welke van de onderstaande omstandigheden geeft het beste jouw huidige situatie weer?* Basis: Alle Nederlanders n=1.093

- De stijgende prijzen zorgen voor mij niet voor financiële problemen
- Ik verwacht dat ik door de stijgende prijzen over enkele maanden moeilijk rond kan komen
- Ik verwacht dat ik door de stijgende prijzen over enkele weken moeilijk rond kan komen
- Ik kan momenteel al moeilijk rond komen door de stijgende prijzen

*De stellingen zijn ingeleid met: "De oorlog in Oekraïne heeft de stijgende prijzen in Nederland verergerd. Dit kan leiden tot financiële problemen bij Nederlanders." Dit was een aanpassing ten opzichte van de inleiding in de meting van 30 augustus: "De situatie in Oekraïne zorgt voor stijgende prijzen en kan leiden tot financiële problemen bij Nederlanders." Hierdoor is een volledig zuivere vergelijking tussen de metingen van 26 juli en 30 augustus en de huidige meting niet mogelijk.

Sancties tegen Rusland (1)

Nederlanders kregen enkele stellingen met betrekking tot de sancties tegen Rusland voorgelegd met de vraag in hoeverre ze het hier (helemaal) mee eens of (helemaal) mee oneens zijn. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat (helemaal) eens is met de stellingen, over de periode juni 2022 – maart 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 24 januari en 2 maart.

- Betekent dat meer Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling.
- Betekent dat minder Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling.

Tabel 3. In welke mate ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen? Percentage (helemaal) mee eens; Basis: Alle Nederlanders n=1.093

	9 juni '22	26 jul '22	30 aug '22	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	Ontw. 24 jan – 2 mrt
Ik vind het goed dat er sancties tegen Rusland zijn opgelegd, ook al leidt dat tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen	74%	74%	68%	72%	72%	70%	73%	74%	
Wat mij betreft mogen de sancties tegen Rusland nog strenger, ook als de prijzen van brandstoffen en levensmiddelen daardoor nog sneller stijgen	54%	53%	44%	51%	52%	50%	53%	55%	
Wat mij betreft mogen de sancties tegen Rusland zeker nog een half jaar tot een jaar duren, ondanks de stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen		61%	54%	60%	61%	60%	63%	65%	
De oorlog in Oekraïne en de daarop volgende sancties tegen Rusland leiden tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen. Ik zie bij de mensen om mij heen dat hierdoor de steun voor de sancties tegen Rusland afneemt.	23%	21%	24%	26%	25%	24%	21%	19%	

Sancties tegen Rusland (2)

Sinds de meting van juni 2022 wordt gevraagd wat Nederlanders van de sancties tegen Rusland vinden, in relatie tot de stijging van de prijzen. Uit tabel 3 blijkt dat bijna driekwart van de inwoners (74%) het goed vindt dat er sancties tegen Rusland zijn opgelegd, ook al leidt dat tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen. Daarmee is het draagvlak voor de sancties terug op het niveau van juni-juli 2022.

Volgens ruim de helft van de Nederlanders (55%) mogen de sancties nog strenger. Ook dit is na een lichte daling tussen 26 juli (53%) en 30 augustus (44%) weer licht gestegen tot 55 procent en hiermee vergelijkbaar met de meting van 9 juni (54%).

Wat vinden Nederlanders ervan als de sancties tegen Rusland nog een half jaar tot een jaar zouden duren, ondanks de stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen? Ruim zes op de tien (65%) steunen voortzetting van de sancties tegen Rusland. Het draagvlak voor het verlengen van de sancties hangt samen met de persoonlijke financiële situatie. Mensen die momenteel die geen financiële problemen ervaren als gevolg van de inflatie, zijn vaker voorstander van verlenging van de sancties (77%) dan andere groepen. Van de mensen die over enkele maanden moeilijk verwachten rond te komen, is 57 procent het hier (helemaal) mee eens. De steun loopt af tot 32 procent onder mensen die over enkele weken moeilijk rond kunnen komen en 36 procent onder degenen die nu al moeilijk rond kunnen komen.

Tot slot ziet een op de vijf Nederlanders dat het stijgen van de prijzen ertoe leidt dat de steun in hun omgeving voor de sancties tegen Rusland afneemt (19%). Na een stijging tussen 26 juli (21%) en 7 oktober (26%), is dit steeds in lichte mate gedaald.

- In het oosten noemen ruim acht op de tien (82%) dat zij het goed vinden dat er sancties tegen Rusland zijn opgelegd, ook al leidt dat tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen. Dit ligt significant hoger ten opzichte van het westen (68%), het noorden (70%) en het zuiden (67%). In het zuiden is een op de zes (16%) het (helemaal) oneens met de stelling, beduidend hoger dan in het oosten (6%).
- Daarnaast vindt ruim twee derde van de inwoners van het oosten (68%) dat de sancties tegen Rusland nog strenger mogen, ook als de prijzen hierdoor nog sneller stijgen. In het westen (50%), het noorden (45%) en het zuiden (47%) ligt dit significant lager. Een kwart van de inwoners van de drie grote steden (28%), het noorden (24%) en het zuiden (25%) is het er (helemaal) mee oneens. Significant hoger dan het aandeel in het oosten (12%).
- Driekwart van de inwoners van het oosten (76%) vinden dat de sancties tegen Rusland zeker nog een halfjaar tot een jaar mogen duren, ondanks de stijgende prijzen. Wederom ligt dit in het westen (59%), het noorden (57%) en het zuiden (59%) significant lager. Een op de vijf inwoners van het noorden is het er (helemaal) mee oneens. Dit is beduidend hoger dan het aandeel in het oosten (10%).
- De helft van de inwoners van het oosten (50%) ziet niet dat de steun voor de sancties tegen Rusland in hun omgeving afneemt. In het noorden (33%) en het zuiden (36%) zijn significant minder inwoners hiervan overtuigd.

Wapenlevering

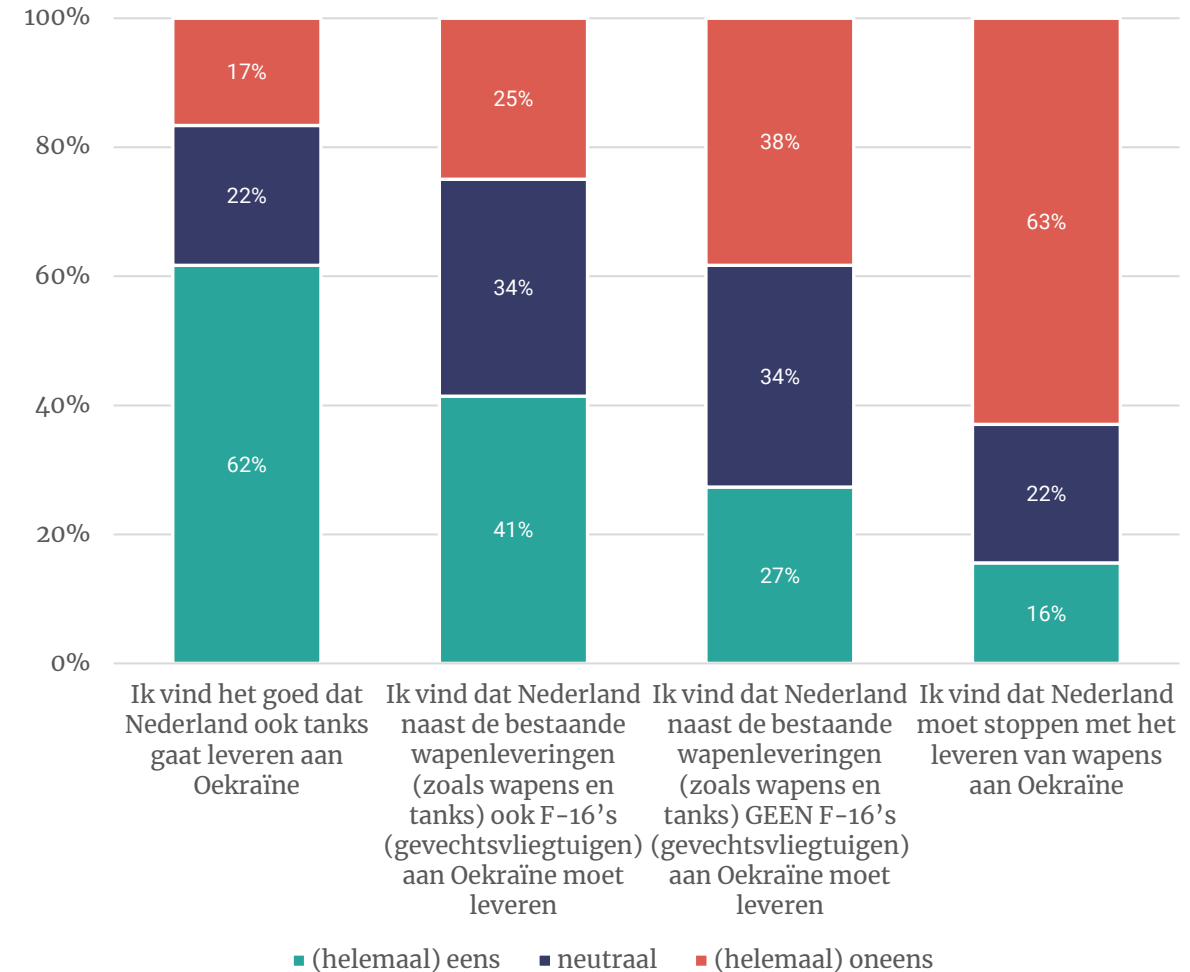
Nederland levert momenteel wapens aan Oekraïne. Daarnaast heeft de Rijksoverheid ook besloten om tanks te gaan leveren. Zes op de tien inwoners (62%) vinden het goed dat Nederland ook tanks gaat leveren, een op de vijf is het hier mee oneens.

Daarnaast wil Nederland misschien ook F-16's gaan leveren. Inwoners zijn hier meer verdeeld over. Vier op de tien vinden dat Nederland naast de huidige wapens ook F-16's aan Oekraïne moet gaan leveren, terwijl een kwart vindt dat Nederland juist geen F-16's moet leveren.

Helemaal stoppen met de wapenlevering is volgens zes op de tien geen goed idee (63%). Een op de zes zou hier wel een voorstander van zijn (16%).

Bijna vier op de tien inwoners van de drie grote steden vinden niet dat Nederland F-16's moet gaan leveren. Dit is beduidend hoger dan het aandeel in het oosten (21%). In het zuiden van Nederland vindt een op de vijf dat Nederland moet stoppen met het leveren van wapens aan Oekraïne. Significant hoger dan het aandeel in het oosten (11%).

Figuur 3. In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?
Basis: Alle Nederlanders n=1.093

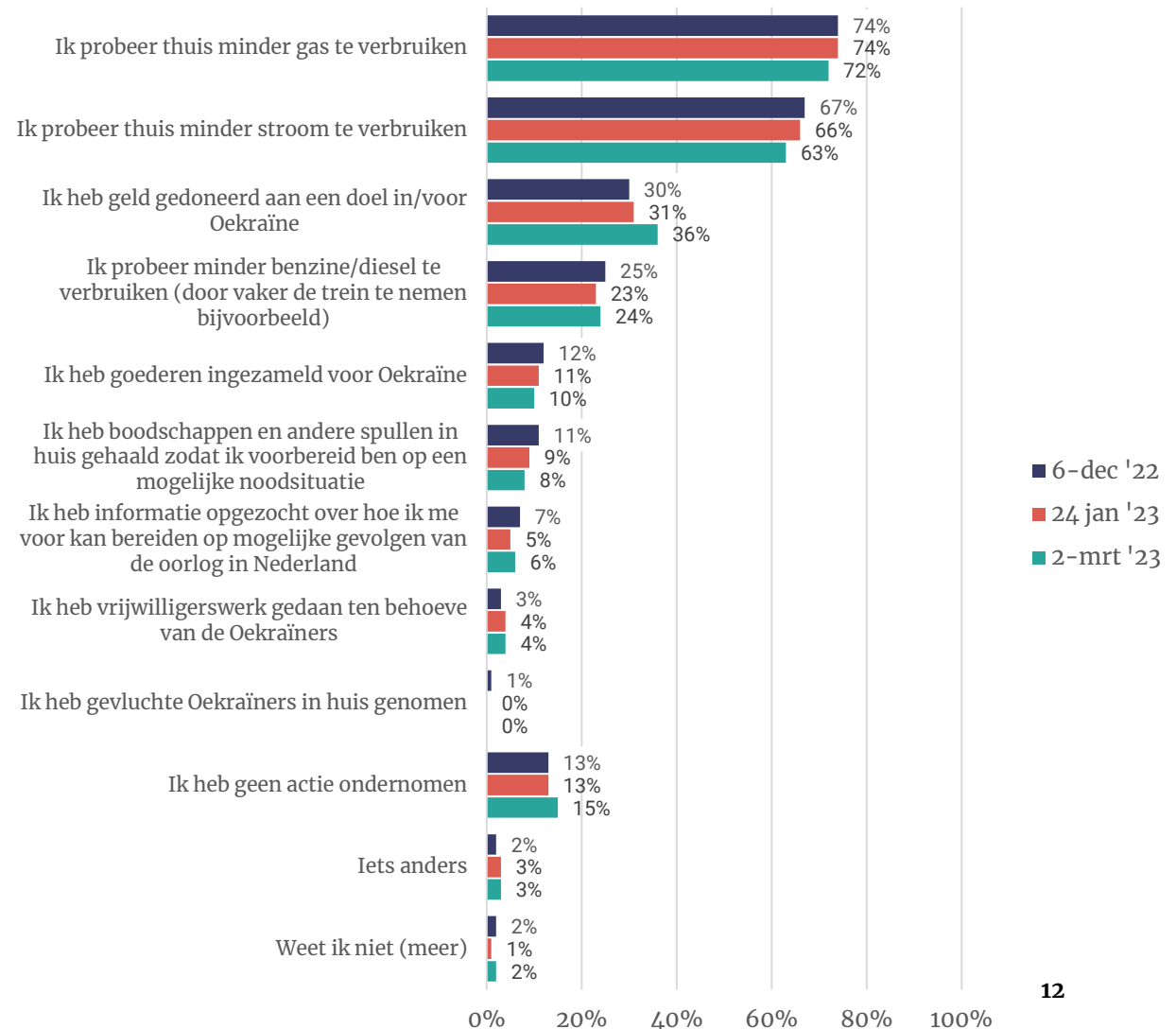
Ondernomen acties

Tijdens deze elfde peiling vroegen we aan inwoners van Nederland of de situatie in Oekraïne ertoe heeft geleid dat ze iets hebben ondernomen. Sinds de peiling van 6 december 2022 krijgen alle respondenten antwoordmogelijkheden voorgelegd, eerder was het alleen een open vraag.

De top drie van meest ondernomen acties is sinds december ongewijzigd: Nederlanders proberen thuis minder gas (72%) en stroom (63%) te verbruiken en doneren geld aan een doel in of voor Oekraïne (36%). Het aandeel dat geld heeft gedoneerd is wel significant gestegen ten opzichte van 6 december (30%) en 24 januari (31%).

- Vier op de tien inwoners van het oosten hebben geld gedoneerd aan een doel in of voor Oekraïne (42%). Dit is significant hoger dan het aandeel in het westen dat dit heeft gedaan (26%)
- In het noorden proberen zeven op de tien inwoners thuis minder stroom te verbruiken (69%). Dit is beduidend hoger dan het aandeel in het zuiden (55%).

Figuur 4. Heeft de situatie in Oekraïne ertoe geleid dat je iets hebt ondernomen?
Basis: Alle Nederlanders, n=1.093* meerdere antwoorden mogelijk

Informatievoorziening (1)

Nederlanders kregen enkele stellingen voorgelegd met betrekking tot de informatievoorziening omtrent de situatie in Oekraïne. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat het (helemaal) eens is met deze stellingen, over de periode februari 2022 – maart 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 24 januari en 2 maart 2023.

- Betekent dat meer Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling.
- Betekent dat minder Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling.

Tabel 4. In welke mate ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen over de informatievoorziening rondom de situatie in Oekraïne?
% (helemaal) mee eens Basis: Alle Nederlanders n=1.093

	24 feb '22	10 mrt '22	5 apr '22	9 juni '22	26 jul '22	30 aug '22	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	Ontw. 24 jan – 2 mrt
Vanwege de oorlog in Oekraïne vind ik de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk. ⁹					60%	58%	67%	62%	65%	67%	68%	
Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Nederland. ¹¹								52%	54%	52%	51%	
Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Oekraïne. ¹¹								53%	52%	49%	47%	
Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over de mogelijke gevolgen voor Nederland van de oorlog in Oekraïne. ⁹	53%	44%	40%	37%	49%	51%	44%	45%	46%	44%	44%	
Ik kan vanuit de informatie die ik krijg en zoek over de situatie in Oekraïne een goed beeld vormen van deze situatie.	53%	61%	58%	52%	44%	43%	51%	46%	42%	44%	43%	
De informatie over hoe ik me kan voorbereiden op mogelijke noodsituaties helpt mij om goed voorbereid te zijn.									33%	36%	34%	
Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen om de negatieve gevolgen van bijvoorbeeld stijgende energieprijzen tegen te gaan. ¹⁰							37%	35%	34%	32%	30%	
Het is voor mij duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de oorlog in Oekraïne in Nederland te beperken (bv. op het gebied van veiligheid, economische zekerheden, leveringszekerheid van gas).					25%	22%	39%	31%	28%	32%	30%	
Er is zo veel tegenstrijdige informatie over de oorlog in Oekraïne dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven.	21%	20%	22%	22%	29%	28%	23%	26%	27%	28%	25%	
De informatie vanuit de Rijksoverheid informeert mij voldoende over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld. ⁸					19%	20%	19%	18%	16%	20%	17%	

Informatievoorziening (2)

Uit tabel 4 wordt duidelijk dat ruim twee derde (68%) van de Nederlanders de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk vindt. De helft heeft behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat men zelf kan doen in het geval van een ongeluk met een nucleaire lading in Nederland (51%) of in Oekraïne (47%). Ruim vier op de tien Nederlanders hebben behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over de mogelijke gevolgen voor Nederland van de oorlog in Oekraïne (44%).

Hoewel er ten opzichte van de vorige meting geen significante ontwikkelingen te constateren zijn, zien we over een langere periode een lichte daling in het aandeel mensen dat het (helemaal) mee eens is met enkele stellingen. Zo hebben drie op de tien Nederlanders behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat men zelf kan doen om de negatieve gevolgen van bijvoorbeeld stijgende prijzen tegen te gaan (30%). Sinds de meting van 7 oktober (37%) is dit steeds licht gedaald. Het aandeel (helemaal) oneens is sinds 6 december gedaald (van 34% naar 30%).

Daarnaast is de behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat inwoners zelf kunnen doen in het geval van een ongeluk met een nucleaire lading in Oekraïne licht gedaald tussen de meting van 2 november en 2 maart (van 53% naar 47%).

Voor drie op de tien Nederlanders is het duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de oorlog in Oekraïne in Nederland te beperken. Na een stijging tussen 26 juli (25%) en 7 oktober (39%), lijkt het aandeel zich nu te stabiliseren rond de 30 procent. Ook het aandeel dat de houding van de Nederlandse overheid jegens Rusland begrijpelijk vindt, is na eerdere schommelingen nu voor de derde meting op rij stabiel.

- Drie op de tien inwoners van de drie grote steden (29%) geven aan geen behoefte te hebben aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat men zelf kan doen in het geval van een ongeluk met een nucleaire lading. In het oosten ligt dit beduidend lager (15%).
- Het is voor vier op de tien inwoners van de drie grote steden (40%) en het oosten (36%) duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de oorlog in Oekraïne in Nederland te beperken. In het noorden (24%) en het zuiden (25%) is het aandeel dat het hier (helemaal) mee eens is, beduidend lager. Inwoners van deze gebieden zijn vaker neutraal (respectievelijk 37% en 34%).
- Bijna de helft van de inwoners van het oosten (45%) is het er (helemaal) mee oneens dat er te veel tegenstrijdige informatie zou zijn, waardoor ze niet meer weten welke informatie ze moeten geloven. Dit is significant hoger dan in het westen (29%).

Prijsplafond

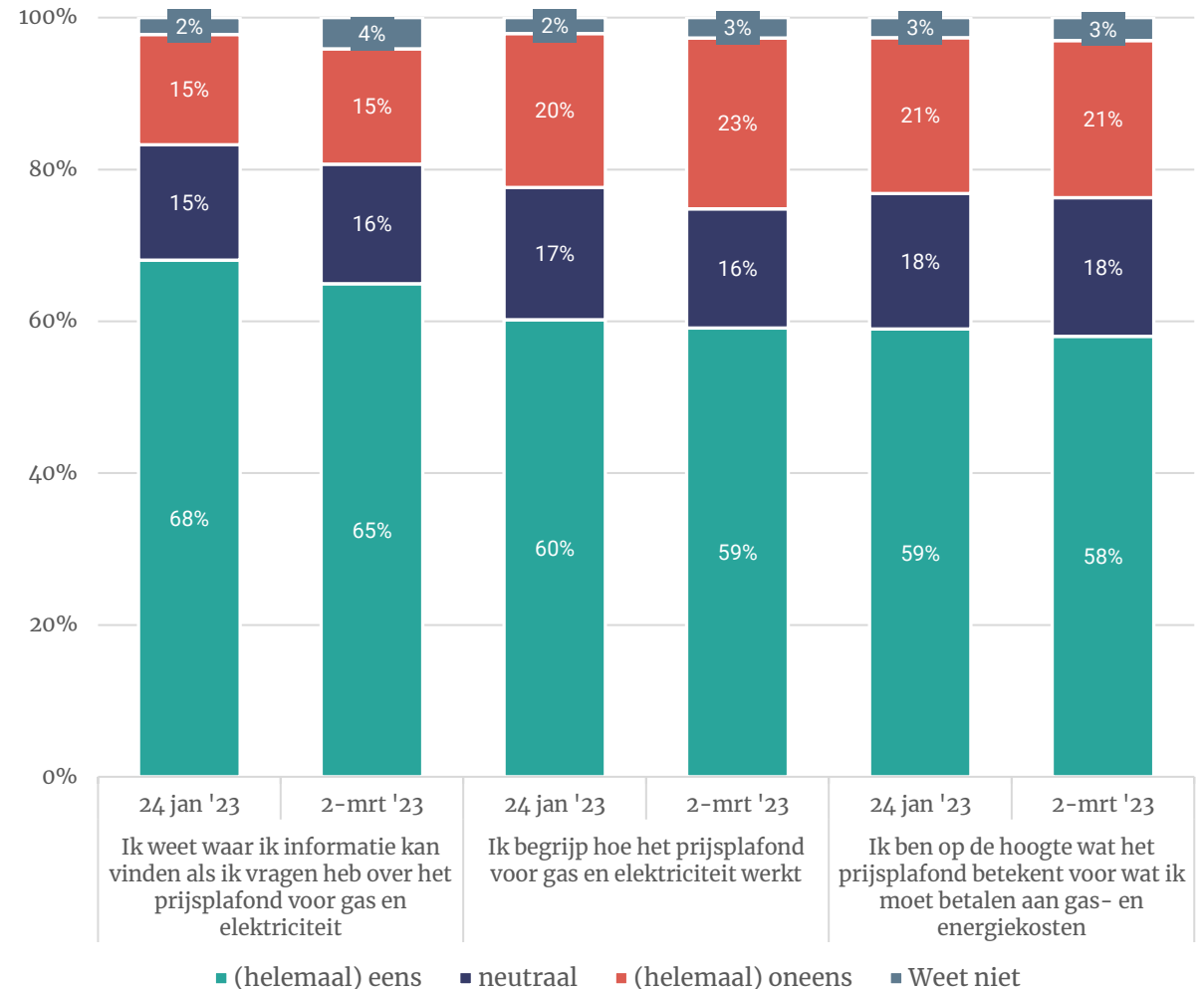
Inwoners van Nederland kregen voor de tweede keer vragen voorgelegd over het prijsplafond.

Ongeveer twee derde weet waar ze informatie kunnen vinden als ze vragen hebben over het prijsplafond. Een op de zes is hier neutraal over. Een bijna even grote groep (15%) weet niet waar ze bij vragen informatie kunnen vinden. Dit beeld is vergelijkbaar met de meting van eind januari.

Net als de vorige meting begrijpen zes op de tien Nederlanders hoe het prijsplafond werkt en zijn ze op de hoogte wat het prijsplafond betekent voor hun gas- en elektriciteitsrekening. Voor ruim een op de vijf is niet duidelijk hoe het prijsplafond werkt en een vergelijkbaar deel (21%) weet niet wat het prijsplafond betekent voor hun energierekening.

Twee derde van de inwoners van het oosten is op de hoogte wat het prijsplafond betekent voor wat zij moeten betalen aan gas- en energiekosten. In het westen ligt dit beduidend lager (47%).

Figuur 5. In welke mate ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen over het prijsplafond van gas en elektriciteit? Basis: Alle Nederlanders n=1.093

Stress of spanning over verschillende onderwerpen (1)

Wederom vroegen wij Nederlanders of zij spanning of stress ervaren van verschillende onderwerpen (waaronder de oorlog in Oekraïne) en hoe vaak dit voorkomt. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat vaak tot regelmatig stress ervaart over deze onderwerpen over de periode oktober 2022 – januari 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 24 januari en 2 maart 2023.

- Betekent dat minder Nederlanders vaak/regelmatig stress ervaren.
- Betekent dat meer Nederlanders vaak/regelmatig stress ervaren.

Tabel 5. De volgende vraag gaat over stress. Bij stress voel je een bepaalde spanning omdat de situatie waarin je zit veel van je vraagt en/of dat je het gevoel hebt dat je die niet aankunt. Heb je weleens stress over de volgende zaken? % Vaak/regelmatig Basis: Alle Nederlanders n=1.093

	7 okt '22	2 nov '22	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	Ontwikkeling 24 jan – 2 mrt
Inflatie (stijgende prijzen)	32%	35%	39%	34%	36%	
Polarisatie	27%	27%	29%	27%	34%	
Asielopvang	26%	27%	25%	23%	27%	
Klimaatverandering	22%	22%	24%	23%	25%	
De coronapandemie (COVID-19)	22%	24%	10%	7%	8%	
Stikstof	13%	13%	15%	11%	15%	
De oorlog in Oekraïne	9%	11%	8%	8%	9%	
Anders	15%	18%	13%	12%	12%	

Stress of spanning over verschillende onderwerpen (2)

Uit tabel 5 wordt duidelijk dat de inflatie nog steeds voor de meeste stress zorgt bij de inwoners van Nederland: een derde ervaart vaak of regelmatig spanning hierdoor (36%). Dit is voor de vijfde meting op rij stabiel gebleven.

De mate waarin men stress ervaart van polarisatie (34%) is licht toegenomen ten opzichte van de voorgaande metingen. Ook het aandeel dat stress ervaart door de stikstofproblemen is licht gestegen ten opzichte van de vorige meting (van 11% naar 15%) en is nu weer terug op het niveau van begin december (15%). Tot slot geven meer inwoners aan stress te ervaren door de asielcrisis in vergelijking met de vorige meting (van 23% naar 27%). Ook dit is hiermee weer terug op het niveau van de metingen tussen 7 oktober (26%) en 6 december (25%).

- Bijna zes op de tien inwoners van het oosten (57%) ervaren nooit stress over de coronapandemie. In het noorden ligt dit beduidend lager (42%).
- Bijna de helft van inwoners van het westen (46%) ervaart soms stress over polarisatie. Dit ligt significant hoger ten opzichte van het aandeel in de drie grote steden (24%). In de drie grote steden maakt een derde zich hier nooit zorgen over (35%) en maakt 41 procent zich hier vaak tot regelmatig zorgen over. Beide verschillen echter **niet** significant ten opzichte van het westen (resp. 25% en 29%).
- In vergelijking met het westen (4%) ervaren significant meer inwoners van de drie grote steden vaak tot regelmatig stress van de oorlog in Oekraïne (14%).
- Ruim vier op de tien inwoners van het westen (46%) en het zuiden (43%) maken zich nooit zorgen over klimaatverandering. Dit is significant hoger dan het aandeel in de drie grote steden (27%).
- De helft van de inwoners van de drie grote steden maakt zich soms zorgen over polarisatie (51%). In het noorden is dit met 35 procent beduidend lager.

Bekendheid websites

In hoeverre zijn Nederlanders bekend zijn met verschillende websites die informatie bieden over hoe men zich kan voorbereiden op mogelijke noodsituaties. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat heel erg of een beetje bekend is met deze websites over de periode december 2022 – maart 2023.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 24 januari en 2 maart 2023.

- Betekent dat meer Nederlanders heel erg tot een beetje bekend zijn met de website.
- Betekent dat minder Nederlanders heel erg tot een beetje bekend zijn met de website.

Ruim driekwart van de Nederlanders is heel erg tot een beetje bekend met de website van de Rijksoverheid (77%). Hoewel dit vergelijkbaar is met de meting van 24 januari (75%), is de bekendheid gestegen sinds de meting van 6 december (71%). Ongeveer een op de tien inwoners is heel erg tot een beetje bekend met de website van hun veiligheidsregio (15%) of crisis.nl (8%). Zes op de tien zijn helemaal niet bekend met de website van hun veiligheidsregio en zeven op de tien zijn helemaal niet bekend met de website crisis.nl. Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige twee metingen.

Inwoners zijn het minst bekend met de website Denkvooruit.nl. Vier procent is hier een beetje tot heel erg bekend mee. Dit is licht toegenomen ten opzichte van de vorige meting (2%). De website is 1 december gelanceerd door NCTV.

Tabel 6. Verschillende websites bieden informatie over hoe u zich kunt voorbereiden op mogelijke noodsituaties. In hoeverre ben je bekend met de volgende websites? % Een beetje/heel erg bekend
Basis: Alle Nederlanders n=1.093

	6 dec '22	24 jan '23	2 mrt '23	Ontw. 24 jan – 2 mrt
Rijksoverheid.nl	71%	75%	77%	
De website van mijn gemeente	68%	74%	73%	
De website van mijn veiligheidsregio	15%	15%	15%	
Crisis.nl	10%	7%	8%	
Denkvooruit.nl	3%	2%	4%	

Missen van informatie?

Tot slot vroegen we over welke onderwerpen waar mensen zich zorgen over maken, ze nog informatie missen. Hier komen verschillende antwoorden naar voren. Zo is de oorlog in Oekraïne nooit ver weg. Enerzijds hebben mensen vragen over de situatie en de verhouding met Rusland, anderen maken zich zorgen over een nucleaire aanval. Ook zijn er mensen die meer duidelijkheid willen over de langetermijneffecten van de oorlog. Daarnaast maken mensen zich zorgen over de verharding in de maatschappij. Hieronder een greep uit de antwoorden van respondenten:

*“Neutrale informatie over de oorlog in Oekraïne en hoe het in verhouding staat tot andere oorlogen in de wereld.
Waarom Rusland een slechterik is die sancties verdient na het binnenvallen bij Oekraïne en een land als de Verenigde Staten niet als slechterik wordt gezien na bijvoorbeeld het binnenvallen bij Irak op basis van onwaarheden (massavernietigingswapens).
Waarom Oekraïense vluchtelingen een voorkeursbehandeling krijgen t.o.v. vluchtelingen uit andere landen..”*

*“De verharding in de maatschappij, de gedachte die bij mensen leeft dat vluchtelingen alles krijgen en zij niets. De regering kan niet aan deze mening voorbij gaan.
Onvrede geeft agressie.”*

“Lange termijn oplossingen die problemen die we nu ondervinden door de oorlog niet of minder snel meer voorkomen.”

“over de mogelijke vluchtplaatsen in geval van een aanval.”

“Welke compensatie ik voor de energieprijzen krijg. Ik woon in een flat met blokverwarming, dus gezamenlijke gas- en elektrarekening, maar ook heeft iedere bewoner een eigen aansluiting voor gas en elektra. Welke regeling geldt voor ons? Wat ga ik bij de afrekening in juli betalen? Krijg ik compensatie? Het is voor mij nog een groot zwart gat, ik heb werkelijk geen idee, en niemand hier weet het.”

“Nucleaire en cyber aanvallen en wat er gebeurt als wij (Navo) door Rusland worden aangevallen.”

“Stikstofproblemen.. die zoals het nu wordt uitgedragen ophouden aan de grens en dus niet geloofwaardig zijn. Voorstanders geen eerlijke voorstelling van zaken geven.. Overdreven informatie wordt verstrekt om angst te zaaien.”

“Wat doet de overheid voor de Nederlandse burger. Ze helpen de Oekraïense burger ten koste van t eigen Nederlandse volk.”

“langetermijnbeleid om polarisatie tegen te gaan.”

Toelichting voetnoten

1. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *'stijgende prijzen van levensmiddelen'* toegevoegd. Tijdens de vierde meting van 9 juni is hier *'verder stijgende prijzen van levensmiddelen'* van gemaakt.
2. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *'stijgende benzineprijzen'* toegevoegd. Tijdens de vierde meting van 9 juni is hier *'verder stijgende brandstofprijzen'* van gemaakt.
3. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *'cyberdreiging'* toegevoegd.
4. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *'stijgende gasprijzen'* gewijzigd tot *'stijgende gas- en energieprijzen'*. Tijdens de vierde meting van 9 juni is hier *'verder'* nog aan toegevoegd.
5. Tijdens de vijfde meting van 26 juli zijn de gevolgen *'toenemende maatschappelijke spanningen'*, *'verder stijgend woningtekort'* en *'toename in het aantal mensen dat in armoede leeft'* toegevoegd.
6. Tijdens de achtste meting van 2 november zijn de gevolgen *'tekort aan olie en olieproducenten (bijvoorbeeld diesel)'*, *'het gebruik van een kernwapen in Oekraïne'* en *'het gebruik van een kernwapen tegen Nederland'* toegevoegd.
7. Tijdens de achtste meting van 2 november is het gevolg *'nucleaire dreiging'* gewijzigd naar *'Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale)'*.
8. Tijdens de vijfde meting van 26 jullie is de stelling *'De informatie vanuit de Rijksoverheid informeert mij voldoende over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld'* voor het eerst uitgevraagd.
9. De stellingen *'Vanwege de oorlog in Oekraïne vind ik de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk'* en *'Het is voor mij duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de oorlog in Oekraïne in Nederland te beperken (bv. op het gebied van veiligheid, hoge energieprijzen, economische zekerheden, leveringszekerheid van gas)'* zijn voor het eerst uitgevraagd tijdens de vijfde meting van 26 juli. Daarnaast is tijdens de zevende meting op 7 oktober de bewoording van de stellingen gewijzigd; *'de situatie in Oekraïne'* is vervangen door *'de oorlog in Oekraïne'*.
10. Tijdens de zevende meting van 7 oktober is de stelling *'Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen om de negatieve gevolgen van bijvoorbeeld stijgende energieprijzen tegen te gaan'* voor het eerst uitgevraagd.
11. Tijdens de achtste meting van 2 november zijn de stellingen *'ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Oekraïne'* en *'Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Nederland'* voor het eerst toegevoegd.

Bijlage Tabel 1-stelling 1

	Desinformatie en nepnieuws										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	76%	75%	73%	76%	76%	71%	71%	77%	71%	72%	72%
Enigszins waarschijnlijk	15%	15%	15%	16%	17%	19%	19%	16%	19%	18%	18%
(zeer) Onwaarschijnlijk	6%	7%	7%	4%	3%	7%	7%	5%	7%	7%	6%
Weet ik niet/geen mening	3%	2%	4%	4%	4%	3%	3%	2%	3%	3%	3%

Bijlage Tabel 1-stelling 2

	Uitval van vitale processen										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	17%	21%	23%	33%	22%	25%	28%	25%	27%	24%	31%
Enigszins waarschijnlijk	27%	31%	29%	30%	30%	29%	37%	28%	31%	31%	33%
(zeer) Onwaarschijnlijk	53%	46%	46%	33%	44%	42%	33%	45%	39%	43%	33%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	2%	3%	3%	4%	2%	2%	3%	2%	3%

Bijlage Tabel 1-stelling 3

	Extra toestroom van vluchtelingen										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	83%	95%	95%	85%	88%	88%	88%	90%	84%	86%	85%
Enigszins waarschijnlijk	15%	3%	3%	11%	9%	9%	10%	8%	12%	12%	12%
(zeer) Onwaarschijnlijk	1%	1%	1%	2%	2%	2%	2%	1%	2%	1%	2%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	0%	2%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	1%

Bijlage Tabel 1-stelling 4

	Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	83%	83%	75%	66%	68%	69%	76%	74%	66%	67%	60%
Enigszins waarschijnlijk	12%	12%	17%	21%	20%	20%	15%	17%	23%	23%	26%
(zeer) Onwaarschijnlijk	3%	2%	4%	5%	6%	5%	4%	5%	7%	5%	8%
Weet ik niet/geen mening	3%	3%	3%	7%	6%	6%	4%	4%	4%	4%	6%

Bijlage Tabel 1-stelling 5

	Cyberaanvallen*									
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	74%	70%	66%	61%	59%	64%	67%	66%	63%	67%
Enigszins waarschijnlijk	20%	21%	24%	27%	28%	25%	24%	25%	27%	22%
(zeer) Onwaarschijnlijk	3%	6%	6%	8%	8%	9%	6%	6%	7%	7%
Weet ik niet/geen mening	2%	3%	4%	5%	5%	2%	3%	3%	4%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 6

	Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bv. een kerncentrale)*									
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	47%	38%	34%	34%	47%	55%	51%	45%	44%	42%
Enigszins waarschijnlijk	37%	38%	36%	39%	32%	31%	34%	37%	38%	37%
(zeer) Onwaarschijnlijk	13%	22%	26%	24%	16%	13%	12%	14%	14%	17%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	4%	3%	5%	2%	3%	4%	5%	5%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd. Tijdens de meting van 2 november is deze stelling gewijzigd van 'nucleaire dreiging' naar 'een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bv. een kerncentrale)'.

Bijlage Tabel 1-stelling 7

	Toenemende maatschappelijke spanningen*						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	72%	79%	79%	79%	72%	73%	73%
Enigszins waarschijnlijk	21%	14%	16%	16%	21%	20%	20%
(zeer) Onwaarschijnlijk	5%	5%	4%	4%	4%	6%	6%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	1%	1%	2%	1%	1%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 8

	Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft*						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	75%	84%	86%	82%	78%	74%	73%
Enigszins waarschijnlijk	18%	11%	11%	14%	17%	19%	18%
(zeer) Onwaarschijnlijk	4%	4%	2%	3%	4%	5%	6%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	1%	1%	1%	2%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 9

	Verder stijgende brandstofprijzen*									
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	96%	92%	91%	88%	89%	86%	87%	82%	78%	76%
Enigszins waarschijnlijk	2%	5%	7%	9%	8%	11%	10%	14%	18%	18%
(zeer) Onwaarschijnlijk	0%	1%	1%	1%	2%	2%	1%	2%	2%	4%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	2%	1%	1%	1%	1%	2%	1%	2%

* Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de tweede meting (10 maart). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen. In vierde meting (9 juni) is de formulering veranderd in brandstofprijzen (was: benzineprijzen).

Bijlage Tabel 1-stelling 10

	Verder stijgende gas- en energieprijzen*										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	94%	97%	94%	91%	92%	93%	91%	89%	85%	79%	77%
Enigszins waarschijnlijk	4%	1%	4%	7%	7%	4%	7%	10%	12%	17%	18%
(zeer) Onwaarschijnlijk	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	3%	4%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	1%	2%	1%	2%	1%	1%	1%	1%	1%

* Tijdens de 2 meting (10 maart) is hier 'energie' aan toegevoegd. Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stelling.

Bijlage Tabel 1-stelling 11

	Verder stijgende prijzen van levensmiddelen*									
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	93%	92%	87%	88%	90%	91%	91%	86%	83%	83%
Enigszins waarschijnlijk	4%	7%	10%	11%	6%	7%	8%	12%	14%	13%
(zeer) Onwaarschijnlijk	1%	1%	1%	1%	2%	1%	1%	1%	2%	3%
Weet ik niet/geen mening	2%	0%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%

*Dit gevolg is voor het eerst tijdens de tweede meting (10 maart uitgevraagd). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen.

Bijlage Tabel 1-stelling 12

	Verder stijgend woningtekort*						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	69%	73%	63%	70%	70%	65%	69%
Enigszins waarschijnlijk	20%	17%	21%	16%	17%	20%	19%
(zeer) Onwaarschijnlijk	8%	8%	14%	11%	10%	12%	9%
Weet ik niet/geen mening	3%	2%	2%	3%	3%	3%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 13

	Tekort aan gas										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	75%	69%	71%	64%	74%	75%	75%	72%	65%	60%	52%
Enigszins waarschijnlijk	19%	23%	19%	24%	19%	17%	18%	20%	24%	27%	29%
(zeer) Onwaarschijnlijk	5%	7%	8%	10%	6%	5%	6%	8%	10%	12%	17%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	2%	2%	1%	2%	1%	1%	1%	2%	2%

Bijlage Tabel 1-stelling 14

	Tekort aan levensmiddelen										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	31%	45%	54%	46%	49%	53%	53%	52%	46%	42%	42%
Enigszins waarschijnlijk	30%	34%	30%	34%	32%	29%	30%	32%	34%	34%	32%
(zeer) Onwaarschijnlijk	38%	20%	15%	18%	18%	15%	16%	15%	19%	22%	24%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	0%	2%	1%	2%	1%	1%	2%	1%	2%

Bijlage Tabel 1-stelling 15

	Tekort aan olie en olieproducten (bijvoorbeeld diesel)*			
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	76%	61%	56%	53%
Enigszins waarschijnlijk	17%	26%	30%	30%
(zeer) Onwaarschijnlijk	5%	10%	11%	15%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	3%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 16

	Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne*			
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	37%	31%	31%	30%
Enigszins waarschijnlijk	35%	34%	34%	36%
(zeer) Onwaarschijnlijk	23%	30%	30%	30%
Weet ik niet/geen mening	4%	5%	5%	4%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 17

	Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland*			
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(zeer) Waarschijnlijk	12%	13%	12%	12%
Enigszins waarschijnlijk	24%	23%	23%	27%
(zeer) Onwaarschijnlijk	60%	60%	60%	57%
Weet ik niet/geen mening	3%	4%	5%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 1

	Desinformatie en nepnieuws										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	20%	18%	20%	16%	15%	15%	15%	13%	13%	13%	12%
Aanzienlijk	25%	25%	23%	26%	24%	22%	24%	19%	22%	24%	26%
Ernstig	27%	30%	28%	29%	30%	31%	32%	34%	32%	33%	31%
Zeer ernstig	20%	21%	22%	21%	22%	23%	23%	25%	26%	23%	24%
Catastrofaal	5%	5%	5%	5%	6%	6%	4%	6%	4%	4%	4%
Weet ik niet/geen mening	4%	1%	3%	4%	3%	4%	2%	2%	4%	2%	3%

Bijlage Tabel 2-stelling 2

	Uitval van vitale processen										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	18%	9%	12%	8%	13%	11%	8%	6%	8%	8%	6%
Aanzienlijk	9%	8%	8%	12%	10%	9%	9%	9%	8%	9%	11%
Ernstig	14%	16%	15%	20%	16%	17%	17%	19%	18%	18%	22%
Zeer ernstig	28%	32%	34%	31%	30%	31%	32%	33%	34%	36%	34%
Catastrofaal	29%	33%	31%	26%	29%	30%	33%	33%	31%	28%	26%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	1%	3%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%

Bijlage Tabel 2-stelling 3

	Extra toestroom van vluchtelingen										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	24%	20%	16%	13%	12%	11%	11%	8%	10%	11%	13%
Aanzienlijk	31%	31%	31%	30%	26%	24%	27%	24%	23%	30%	24%
Ernstig	23%	24%	23%	23%	24%	23%	25%	31%	28%	25%	28%
Zeer ernstig	15%	17%	21%	21%	24%	25%	26%	25%	25%	22%	25%
Catastrofaal	7%	6%	8%	9%	13%	16%	10%	12%	11%	11%	10%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	1%	3%	1%	1%	1%	1%	2%	1%	1%

Bijlage Tabel 2-stelling 4

	Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	9%	8%	11%	10%	10%	10%	7%	7%	8%	9%	11%
Aanzienlijk	26%	26%	26%	25%	26%	21%	22%	23%	23%	24%	24%
Ernstig	35%	34%	34%	32%	32%	33%	34%	34%	36%	33%	33%
Zeer ernstig	21%	24%	21%	21%	20%	22%	26%	28%	24%	25%	22%
Catastrofaal	4%	5%	5%	5%	5%	8%	7%	6%	5%	4%	4%
Weet ik niet/geen mening	4%	3%	4%	7%	6%	6%	4%	3%	4%	4%	6%

Bijlage Tabel 2-stelling 5

	Cyberaanvallen*									
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	9%	10%	8%	13%	11%	9%	6%	6%	8%	8%
Aanzienlijk	19%	18%	22%	20%	20%	21%	20%	17%	20%	18%
Ernstig	31%	32%	31%	30%	30%	31%	32%	33%	33%	33%
Zeer ernstig	32%	28%	27%	26%	26%	27%	31%	32%	28%	30%
Catastrofaal	8%	10%	8%	7%	9%	9%	9%	9%	8%	8%
Weet ik niet/geen mening	1%	2%	4%	4%	4%	3%	2%	2%	2%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 6

	Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale)									
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	10%	14%	12%	16%	11%	9%	12%	14%	13%	13%
Aanzienlijk	10%	13%	15%	14%	14%	13%	12%	14%	16%	16%
Ernstig	18%	16%	18%	20%	20%	22%	24%	23%	22%	24%
Zeer ernstig	28%	26%	25%	24%	27%	28%	30%	30%	29%	27%
Catastrofaal	33%	29%	25%	22%	24%	27%	19%	15%	17%	17%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	4%	4%	4%	1%	3%	3%	3%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd. Tijdens de meting van 2 november is deze stelling gewijzigd van 'nucleaire dreiging' naar 'een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bv. een kerncentrale)'.

Bijlage Tabel 2-stelling 7

	Toenemende maatschappelijke spanningen*						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	9%	6%	5%	5%	8%	8%	8%
Aanzienlijk	22%	16%	18%	18%	18%	22%	20%
Ernstig	32%	30%	32%	32%	31%	32%	33%
Zeer ernstig	27%	34%	34%	37%	34%	30%	32%
Catastrofaal	9%	11%	10%	7%	7%	6%	7%
Weet ik niet/geen mening	1%	2%	1%	1%	1%	1%	1%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 8

	Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft*						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	7%	5%	5%	3%	5%	8%	8%
Aanzienlijk	20%	16%	17%	17%	17%	17%	18%
Ernstig	32%	27%	28%	30%	31%	31%	33%
Zeer ernstig	30%	36%	38%	38%	37%	34%	32%
Catastrofaal	11%	15%	12%	11%	9%	9%	8%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 9

	Verder stijgende brandstofprijzen**									
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	6%	8%	4%	6%	4%	6%	5%	6%	10%	9%
Aanzienlijk	22%	27%	22%	23%	19%	20%	22%	22%	25%	26%
Ernstig	32%	34%	30%	32%	32%	35%	35%	38%	36%	36%
Zeer ernstig	30%	24%	32%	30%	33%	33%	31%	29%	24%	24%
Catastrofaal	9%	6%	9%	8%	11%	6%	6%	5%	5%	4%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	3%	1%	1%	1%	0%	1%	1%	1%

* Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de tweede meting (10 maart). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen. In vierde meting (9 juni) is de formulering veranderd in brandstofprijzen (was: benzineprijzen).

Bijlage Tabel 2-stelling 10

	Verder stijgende gas- en energieprijzen*										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	3%	3%	3%	3%	4%	3%	2%	3%	3%	6%	6%
Aanzienlijk	20%	17%	21%	20%	18%	13%	16%	16%	17%	20%	24%
Ernstig	31%	31%	34%	30%	29%	28%	26%	33%	32%	34%	34%
Zeer ernstig	34%	36%	32%	35%	37%	38%	43%	38%	36%	32%	30%
Catastrofaal	12%	13%	10%	9%	11%	18%	12%	10%	10%	7%	6%
Weet ik niet/geen mening	0%	1%	0%	3%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	1%

* Tijdens de 2 meting (10 maart) is hier 'energie' aan toegevoegd. Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stelling.

Bijlage Tabel 2-stelling 11

	Verder stijgende prijzen van levensmiddelen*									
	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	6%	6%	4%	5%	3%	2%	3%	4%	7%	6%
Aanzienlijk	20%	22%	21%	21%	17%	17%	17%	19%	18%	21%
Ernstig	34%	32%	32%	30%	28%	32%	34%	34%	35%	35%
Zeer ernstig	30%	32%	32%	33%	38%	39%	37%	34%	33%	30%
Catastrofaal	10%	7%	8%	10%	13%	9%	9%	9%	6%	8%
Weet ik niet/geen mening	1%	0%	3%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	1%

*Dit gevolg is voor het eerst tijdens de tweede meting (10 maart uitgevraagd). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'ver der' toegevoegd aan de stellingen.

Bijlage Tabel 2-stelling 12

	Verder stijgend woningtekort*						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	10%	8%	10%	8%	9%	10%	9%
Aanzienlijk	21%	16%	18%	19%	19%	22%	21%
Ernstig	26%	26%	29%	32%	33%	31%	32%
Zeer ernstig	29%	34%	33%	30%	28%	28%	29%
Catastrofaal	12%	16%	8%	10%	9%	7%	8%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	1%	1%	1%	2%	1%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 13

	Tekort aan gas										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	5%	9%	8%	9%	9%	6%	6%	8%	9%	12%	14%
Aanzienlijk	17%	18%	21%	20%	18%	18%	18%	19%	22%	22%	24%
Ernstig	31%	33%	31%	33%	31%	29%	32%	35%	30%	34%	33%
Zeer ernstig	34%	30%	31%	28%	32%	33%	33%	30%	30%	25%	22%
Catastrofaal	13%	9%	8%	8%	9%	14%	10%	7%	8%	6%	5%
Weet ik niet/geen mening	0%	1%	1%	3%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%

Bijlage Tabel 2-stelling 14

	Tekort aan levensmiddelen										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	22%	11%	12%	10%	11%	9%	8%	6%	8%	10%	10%
Aanzienlijk	18%	17%	20%	20%	18%	17%	16%	18%	19%	18%	20%
Ernstig	24%	29%	28%	29%	26%	26%	27%	30%	29%	29%	31%
Zeer ernstig	25%	30%	29%	28%	32%	32%	35%	35%	34%	35%	30%
Catastrofaal	10%	12%	11%	11%	11%	14%	13%	10%	9%	6%	7%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	0%	3%	1%	1%	1%	0%	1%	1%	1%

Bijlage Tabel 2-stelling 15

	Tekort aan olie en olieproducten (bv. diesel)*			
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	5%	7%	8%	10%
Aanzienlijk	21%	20%	24%	28%
Ernstig	37%	36%	35%	36%
Zeer ernstig	30%	30%	27%	21%
Catastrofaal	7%	6%	5%	4%
Weet ik niet/geen mening	0%	1%	1%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 16

	Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne*			
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	10%	12%	11%	8%
Aanzienlijk	12%	14%	13%	16%
Ernstig	21%	21%	19%	21%
Zeer ernstig	28%	28%	28%	27%
Catastrofaal	26%	22%	24%	24%
Weet ik niet/geen mening	2%	4%	4%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 17

	Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland*			
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Beperkt	9%	11%	9%	8%
Aanzienlijk	5%	6%	5%	6%
Ernstig	8%	7%	7%	7%
Zeer ernstig	15%	16%	16%	14%
Catastrofaal	61%	57%	59%	61%
Weet ik niet/geen mening	2%	3%	3%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 3-stelling 1

	Ik vind het goed dat er sancties tegen Rusland zijn opgelegd, ook al leidt dat tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen							
	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	74%	74%	68%	72%	72%	70%	73%	74%
neutraal	13%	14%	18%	15%	14%	17%	17%	16%
(helemaal) mee oneens	12%	13%	13%	13%	13%	13%	10%	11%

Bijlage Tabel 3-stelling 2

	Wat mij betreft mogen de sancties tegen Rusland nog strenger, ook als de prijzen van brandstoffen en levensmiddelen daardoor nog sneller stijgen							
	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	54%	53%	44%	51%	52%	50%	53%	55%
neutraal	24%	24%	31%	27%	25%	28%	25%	25%
(helemaal) mee oneens	22%	23%	25%	22%	23%	22%	21%	21%

Bijlage Tabel 3-stelling 3

	Wat mij betreft mogen de sancties tegen Rusland zeker nog een half jaar tot een jaar duren, ondanks de stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	61%	54%	60%	61%	60%	63%	65%
neutraal	20%	25%	22%	21%	23%	20%	19%
(helemaal) mee oneens	18%	21%	17%	18%	17%	17%	15%

Bijlage Tabel 3-stelling 4

	De oorlog in Oekraïne en de daarop volgende sancties tegen Rusland leiden tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen. Ik zie bij de mensen om mij heen dat hierdoor de steun voor de sancties tegen Rusland afneemt.							
	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	23%	21%	24%	26%	25%	24%	21%	19%
neutraal	40%	41%	44%	38%	39%	41%	41%	40%
(helemaal) mee oneens	38%	38%	32%	37%	36%	35%	39%	41%

Bijlage Tabel 4-stelling 1

	Ik kan vanuit de informatie die ik krijg en zoek over de situatie in Oekraïne een goed beeld vormen van deze situatie										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	53%	61%	58%	52%	44%	43%	51%	46%	42%	44%	43%
neutraal	31%	26%	27%	33%	36%	33%	30%	35%	33%	30%	31%
(helemaal) mee oneens	14%	10%	13%	10%	16%	17%	14%	15%	20%	21%	19%
weet niet/ geen mening	3%	2%	2%	5%	4%	6%	5%	4%	5%	6%	7%

Bijlage Tabel 4-stelling 2

	Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over de mogelijke gevolgen voor Nederland van de oorlog in Oekraïne										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	53%	44%	40%	37%	49%	51%	44%	45%	46%	44%	44%
neutraal	30%	32%	37%	34%	27%	25%	28%	29%	28%	30%	27%
(helemaal) mee oneens	16%	22%	21%	25%	21%	20%	24%	23%	23%	23%	25%
weet niet/ geen mening	1%	2%	2%	4%	3%	4%	4%	3%	4%	3%	4%

Bijlage Tabel 4-stelling 3

	Er is zo veel tegenstrijdige informatie over de situatie in Oekraïne dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven										
	24-feb '22	10-mrt '22	5-apr '22	9-jun '22	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	21%	20%	22%	22%	29%	28%	23%	26%	27%	28%	25%
neutraal	29%	28%	29%	27%	27%	28%	26%	26%	32%	27%	29%
(helemaal) mee oneens	48%	49%	47%	47%	39%	39%	47%	44%	37%	41%	40%
weet niet/ geen mening	2%	3%	2%	4%	5%	5%	4%	4%	4%	4%	5%

Bijlage Tabel 4-stelling 4

	Vanwege de oorlog in Oekraïne vind ik de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk*						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22*	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	60%	58%	67%	62%	65%	67%	68%
neutraal	20%	20%	18%	20%	18%	15%	16%
(helemaal) mee oneens	13%	15%	11%	14%	13%	12%	9%
weet niet/ geen mening	6%	7%	4%	5%	5%	5%	7%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 26 juli. Tijdens de meting van 7 oktober is de vraagstelling gewijzigd. 'De situatie in Oekraïne' is vervangen door 'de oorlog in Oekraïne'.

Bijlage Tabel 4-stelling 5

	Het is voor mij duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de situatie in Oekraïne in Nederland te beperken (bv. op het gebied van veiligheid, economische zekerheden, leveringszekerheid van gas)						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22*	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	25%	22%	39%	31%	28%	32%	30%
neutraal	29%	26%	28%	30%	33%	29%	31%
(helemaal) mee oneens	42%	47%	30%	35%	36%	35%	33%
weet niet/ geen mening	5%	5%	3%	4%	3%	5%	6%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 26 juli. Tijdens de meting van 7 oktober is de vraagstelling gewijzigd. 'De situatie in Oekraïne' is vervangen door 'de oorlog in Oekraïne'.

Bijlage Tabel 4-stelling 6

	De informatie vanuit de Rijksoverheid informeert mij voldoende over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld*						
	26-jul '22	30-aug '22	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	19%	20%	19%	18%	16%	20%	17%
neutraal	27%	29%	33%	33%	32%	29%	33%
(helemaal) mee oneens	46%	42%	41%	42%	45%	43%	42%
weet niet/ geen mening	8%	8%	7%	7%	7%	8%	8%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 26 juli

Bijlage Tabel 4-stelling 7

	Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen om de negatieve gevolgen van bijvoorbeeld stijgende energieprijzen tegen te gaan.				
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	37%	35%	34%	32%	30%
neutraal	29%	30%	32%	30%	32%
(helemaal) mee oneens	30%	31%	30%	34%	34%
weet niet/ geen mening	4%	4%	4%	3%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 4-stelling 8

	Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Oekraïne*			
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	53%	52%	49%	47%
neutraal	25%	25%	24%	26%
(helemaal) mee oneens	18%	19%	23%	21%
weet niet/ geen mening	4%	3%	4%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 2 november

Bijlage Tabel 4-stelling 9

	Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Nederland.			
	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	52%	54%	52%	51%
neutraal	23%	22%	23%	25%
(helemaal) mee oneens	20%	21%	20%	19%
weet niet/ geen mening	5%	4%	5%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 2 november

Bijlage Tabel 4-stelling 10

	De informatie over hoe ik me kan voorbereiden op mogelijke noodsituaties helpt mij om goed voorbereid te zijn.		
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
(helemaal) mee eens	33%	36%	34%
neutraal	37%	30%	36%
(helemaal) mee oneens	20%	23%	20%
weet niet/ geen mening	10%	10%	10%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 6 december

Bijlage Tabel 5-stelling 1

	De oorlog in Oekraïne				
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Nee, nooit	41%	46%	33%	45%	42%
Ja, soms	50%	43%	37%	47%	49%
Ja, regelmatig	7%	9%	20%	6%	8%
Ja, vaak	3%	2%	10%	1%	2%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 2

	De Coronapandemie (COVID-19)				
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Nee, nooit	25%	31%	46%	52%	51%
Ja, soms	52%	46%	43%	40%	41%
Ja, regelmatig	15%	16%	8%	6%	6%
Ja, vaak	7%	8%	2%	2%	2%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 3

	Klimaatverandering				
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Nee, nooit	40%	43%	38%	38%	38%
Ja, soms	37%	36%	38%	39%	38%
Ja, regelmatig	16%	15%	16%	15%	17%
Ja, vaak	6%	7%	7%	7%	8%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 4

	Inflatie (stijgende prijzen)				
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Nee, nooit	28%	21%	21%	21%	22%
Ja, soms	39%	44%	41%	46%	42%
Ja, regelmatig	23%	23%	26%	22%	24%
Ja, vaak	10%	12%	12%	12%	12%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 5

	Asielopvang				
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Nee, nooit	45%	42%	41%	44%	41%
Ja, soms	29%	31%	34%	33%	31%
Ja, regelmatig	16%	15%	16%	14%	17%
Ja, vaak	10%	12%	9%	9%	10%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 6

	Stikstof				
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Nee, nooit	56%	57%	55%	59%	50%
Ja, soms	30%	30%	29%	30%	35%
Ja, regelmatig	10%	10%	11%	8%	10%
Ja, vaak	3%	3%	4%	3%	4%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 7

	Polarisatie				
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Nee, nooit	36%	37%	37%	33%	32%
Ja, soms	37%	37%	34%	40%	34%
Ja, regelmatig	18%	18%	20%	18%	23%
Ja, vaak	8%	9%	9%	9%	11%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 5-stelling 8

	Anders				
	7-okt '22	2-nov '22	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Nee, nooit	63%	63%	62%	66%	64%
Ja, soms	18%	18%	24%	23%	24%
Ja, regelmatig	9%	9%	8%	7%	7%
Ja, vaak	9%	9%	6%	5%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 6-stelling 1

	Rijksoverheid.nl		
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Heel erg bekend	26%	33%	31%
Een beetje bekend	45%	42%	46%
(heel) erg bekend	71%	75%	77%
Niet heel erg bekend	16%	14%	15%
Helemaal niet bekend	10%	10%	7%
weet niet/geen mening	3%	1%	2%

Bijlage Tabel 6-stelling 2

	Crisis.nl		
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Heel erg bekend	2%	2%	1%
Een beetje bekend	8%	6%	7%
(heel) erg bekend	10%	7%	8%
Niet heel erg bekend	20%	21%	22%
Helemaal niet bekend	68%	70%	67%
weet niet/geen mening	3%	2%	3%

Bijlage Tabel 6-stelling 3

	Denkvooruit.nl		
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Heel erg bekend	1%	1%	1%
Een beetje bekend	3%	1%	3%
(heel) erg bekend	3%	2%	4%
Niet heel erg bekend	13%	15%	17%
Helemaal niet bekend	80%	82%	77%
weet niet/geen mening	3%	2%	3%

Bijlage Tabel 6-stelling 4

	De website van mijn veiligheidsregio		
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Heel erg bekend	3%	3%	3%
Een beetje bekend	12%	12%	12%
(heel) erg bekend	15%	15%	15%
Niet heel erg bekend	21%	22%	22%
Helemaal niet bekend	60%	62%	60%
weet niet/geen mening	4%	2%	3%

Bijlage Tabel 6-stelling 5

	De website van mijn gemeente		
	6-dec '22	24-jan '23	2-mrt '23
Heel erg bekend	26%	30%	28%
Een beetje bekend	42%	44%	45%
(heel) erg bekend	68%	74%	73%
Niet heel erg bekend	15%	12%	13%
Helemaal niet bekend	15%	14%	12%
weet niet/geen mening	3%	1%	2%

I&O Research

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl